

Medlemsblad för

Boden

Överluleå

Horskarförening

N:o 3

Ärgång 4

Sept 1995

BODENBILDER

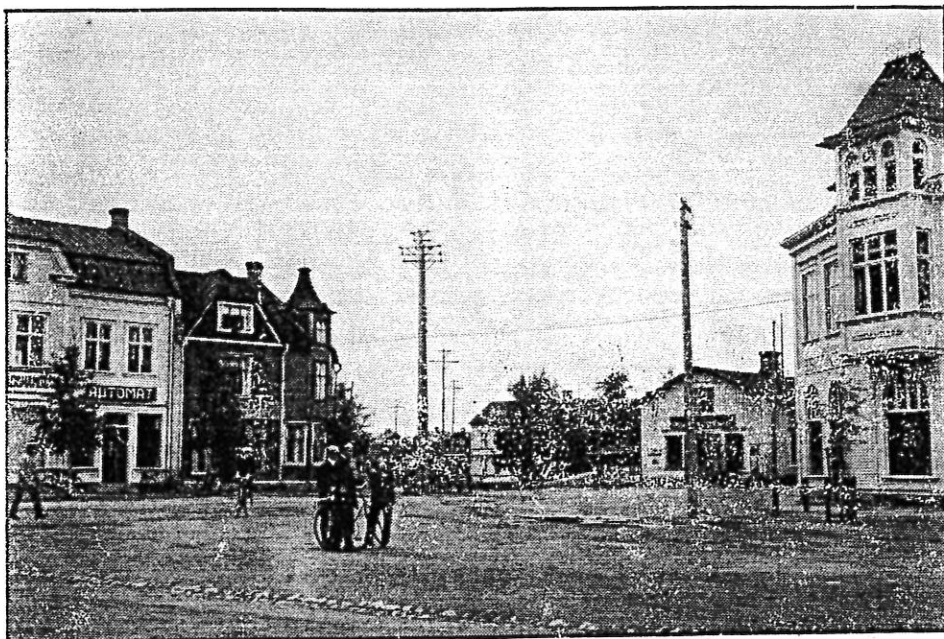
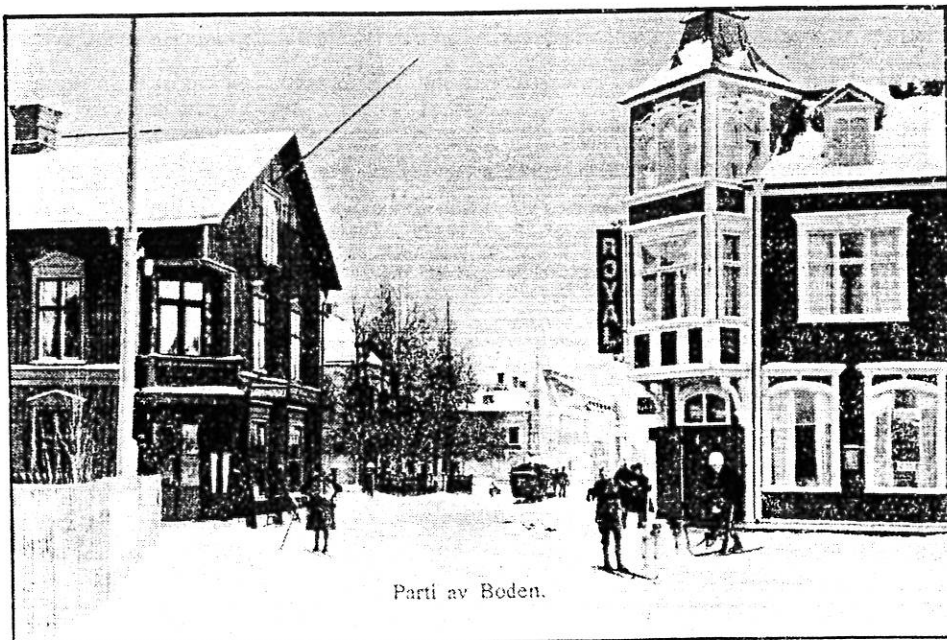

Bild från Kungsgatan med Svartbygatan (sedermera Svartbyvägen). Längst bort mitt i bild skymtas husen i Mannhemsområdet. Framför till höger syns Hushållsskolans vita hus.

Parti av Boden.

Kungsgatan sedd mot öster. Till vänster fastigheten med Lundströms Järnhandel och till höger kaféet och biografen Royal. Bilden är från 1920-talet.

Styrelse och övriga funktionärer för Boden Överluleå ForskarFörening

Styrelse

Ordförande	Kristina Öhman Prinsg 25, 961 31 Boden	tfn: 0921-159 79
V. ordförande	Björn Fredriksson Nipvägen 18, 961 44 Boden	tfn: 0921-653 15
Sekreterare	Gunnar Almqvist Vargvägen 9, 961 68 Boden	tfn: 0921-129 26
Kassör	Gun-Marie Åkerström Kvarng 17, 961 64 Boden	tfn: 0921-182 02
Ledamot	Solveig Burström Strutsg 8, 961 74 Boden	tfn: 0921-146 49

Föreningens adress:

c/o Gun-Marie Åkerström
Kvarng 17 961 64 Boden

Postgiro: 1 57 58-6

Styrelsesuppleanter	Tyra Henriksson Constance Rutberg	tfn: 0921-147 42 tfn: 0921-163 11
Valberedning:	Linnea Westerberg Valdemar Gustafsson Anna-Maria Persson	tfn: 0921-600 75 tfn: 0921-144 51 tfn: 0921-533 33
Revisorer	Carl Lennart Persson Sixten Sandberg	tfn: 0921-533 33 tfn: 0928-401 32
Revisorssuppleanter	Brita Lundman Herman Wahlberg	tfn: 0921-138 79 tfn: 0921-109 42
Redaktör	Arne Isaksson Notarievägen 7 961 39 Boden	tfn: 0921-179 47

INNEHÅLL

sid 3	Förfalskningsbrott i Kvikkjokk
sid 4	Rätta lösningen på sista krysset
sid 5	Släktforskar dagarna 1995 i Stockholm
sid 6	Små notiser
sid 7	Annonser, små notiser och efterlysningar
sid 8	Ofärd över Nordlandet
sid 10	Det gamla Boden
sid 12	Sockenstämmoprotokoll från 1832 ang. fattigvården

FÖRFALSKNINGSBROTT I KVIKKJOKK

Ur "Hwad har händt" Veckoblad för Luleå stad.

10 okt 1857:

Den 23:e förra månaden förewar vid Rådhusrätten härstädes det af stadens fiskal Herr Heine, efter Kongl. Maj:ts Befh. des förordnande, anhängiggjorda målet mot Commministern U W Sundelin från Qwickjocks lappmark, tilltalad, såsom vi förr nämnt, för att å postkontoret härstädes obehörigen uttagit ett från Kongl. Maj:ts Befh:de till fattigvårdsstyrelsen i Jock mock afsändt rekomenderat bref och, efter öppnandet af detsamma, af deri förvarade medel tillgripit och förskingrat 500 Rdr rgs, då upplyst blef att, sedan postkontoret till bemålde fattigvårdsstyrelse afsändt en advis, med underrättelsen om, det brefwet vore att erhålla.

Sundelin, som på ännu outredt sätt åtkommit densamma, infunnit sig och, under uppgift, att han erhållit uppdrag att uttaga brefwet, samt med återlemnande af nämnda advis, af honom qwitterad, begärt att utfå densamma och Postinspektoren, om icke anat, att något bedrägeri skulle wara ifråga, äfwen utlemnat det.

Sedan Actor yrkat, att Sundelin, hwilken sig nu icke infunnit, ehuru behörigen stämd, skulle häktas och inför Rätten till svaromål inställas, resolverades, att Sundelin, som för utewaro dömdes att böta 1 Rdr 16 sk banko, skulle vid Rätten inställas den 21:a i denna månad, till hwilken dag målet uppskjöts.

21 okt 1857:

Sällan har wäl ett brottmål väckt större uppmärksamhet, än det af Stadsfiskalen Heine efter Kongl. Maj:ts Befh. de i länet förordnande vid härvarande RådhusRätt anhängiggjorda målet mot Commministern U W Sundelin, tilltalad för obehörigt öppnande af rekomenderat bref, och tillgrepp ur densamma af 500 Rdr riksmünt, och wi wilje derföre fortsätta med att gifwa våra läsare det, af hwad som under ransakningen mot honom förekommit.

Då målet denna vecka åter förewar, war Sundelin personligen tillstädes och erkände, att han å postkontoret härstädes uttagit brefwet, men förnekade, att han uppbrutit detsamma, utan hade det, öppnats under det att han haft det i en ficka förwaradt, hwarefter han ur detsamma

uttagit den nu omnämnda summan, som han förmålde sig ämnat i egenskap af ordförande i Qwickjocks fattigvårdsstyrelse - en styrelse, som dock icke lærer finnas - använda till inköp af mjöl m.m. för de fattigas räkning.

Många beswärande omständigheter förekommo och dessutom mot Sundelin, så som, bland annat att han icke kunde uppgifwa af hwilken person han erhållit postkontorets härstädes, till fattigvårdsstyrelsen i Jockmock afsända advis om brefwet, och icke heller redogöra för, huru de twänne personernas namn, som jemte hans eget, woro tecknade å advisen, tillkommit, ehuru han ensam haft den omhand, hwadan äfwen förmodades, att han förfalskat dessa namn.

För flera personers inkallande uppskjöts målet ytterligare till den 21:a kommande December; men framställda yrkandet om Sundelins inmanande i häkte bifölls ej, och anmälde derföre Actor beswår öfwer Rättens beslut.

2 jan 1858

Med den i föregående N:r af denna tidning omnämnde Commminister U W Sundelin som warit tilltalad för förfalskningsbrott och öppnandet af ett rekomenderat bref samt tillgrepp ur densamma af 333.16 Banko m.m. fortgick ransakningen måndagen och tisdagen förliden vecka, hwarefter utslag onsdagen afkunnades.

Allmänne åklagaren Stadsfiskalen Heine hade yrkat, att Sundelin måtte dömas enligt 1 p 2 mom., 6 p af Kongl. förordn. om stöld och snatteri samt rån af den 4 maj 1785 till böter 1000 Rdr eller 28 dygns watten och bröd och 6 månaders fängelse, och enligt 8 kap 3 p RB till böter 13 Rdr 16 sk allt Banko samt vara sina tjenster och äran förlustig, äfwensom att ersätta alla kostnader och genast träda i häkte.

RådhusRätten dömd Sundelin för förfalskningsbrott enligt 8 kap 3 p RB, men hänskjöt ransakningen om brefwets öppnande m.m. till Öfwer-Luleå Häradsrätt. Emellertid förklarades Sundelin skyldig att genast träda i häkte och förvaras han nu i Cellfängelset härstädes.

Denna sak är upprörande på mer än ett sätt Mannens prästerliga ämbete; den omständ-

igheten, att de tillgripne medlen woro NÖDHJELPSMEDEL, samlade från hela landet; den fräckhet, hwarmed den anklagade förnekade sitt brott; den frånwaro af all ånger, han ådagalagde äfwen vid de föreställningar Consistorii Ombudet gjorde honom; de misstankar om förgiftningsförsök mordbrandsanläggningar och stöld, som dessutom widlåta honom; det olyckliga förhållandet till hans familj, som nödgas fly honom; mannens personliga cynism och grymma hjertlöshet - allt detta utgör en så hemsk tafla och väcker så bittra föreställningar, att det är pinsamt att blott omnämna det.

En sådan man har blifwit sänd att predika sedlighet, upplysning och tända det kristliga ljuset bland de, mer än 20 mil inåt landet boende halfwilda stammar.

Och detta är dock i Qwickjock, i en under-skön natur der de bördigaste dalar omslingras af brusande elfwar och den korta, men rika sommaren glödande sol försilfrar vägen och fjellarnes snöbetäckta toppar.

I Qwickjock, der allt talar till känslan, der man nästan känner sig kallad till missionär, der man blott behöfde utsträcka sin hand mot dess naturbarn och utropa: "Se, beundra och älska"! DER har således denne mans hjerta förstelnat af egoism och nedrigheter! Sannerligen - wi hwarken

kunna eller hwilja fortsätta.

Avskrivet av Gun-Marie Åkerström

Ur Härnösands Stifts Herdaminne är följande text om Ullrik Willhelm Sundelin hämtad.

Ullrik Willhelm Sundelin (1855-60) f 15 dec 1809 i Arjeplog, son till prosten därstädes Nils Sundelin; stud. vt. 1830, prästvigd 25 dec. 1832 till pastorsadj. hos fadern, tillika missionär i Piteå lappmarksdistrikt 1833, curam past. gerens i Arjeplog 3 mån från 2 juli 1842, åtnjöt en tid tjänstledighet för sjuklighet, åter curam past. gerens 1845, pastorsadjunkt i Arvidsjaur 1847, utnämnd skolmästare i Jockmock s. å. befullmäktigad enl Kungl. bref 15 juni 1855 att jämte skolbeställning i Jockmocks pastorat inneha komministraturen i Kvickjock från 17 okt 1855. Slutligen afskedad för onyckterhet, vandrade han tidvis omkring i angränsande orter i en grågrön vadmalsdräkt och var fruktad för sina sarkastiska anmärkningar. Han afled 10 jan 1871 i Jockmock och är där begravnen.

Gift med Maria Catharina Fjellström född 4/11 1814, dotter till kyrkoherde Carl Johan Fjellström i Arjeplog död 1890 i Skellefteå. Barn: Maria gift med telegr. komm. Sidenmark i Skellefteå; Wilhelm född 2/4 1834, telegrafiassistent; Emerentia ogift; Carolina ogift.

Rätta lösningen på krysset som var infört i nr 4/94

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	
A	O	R	L	O	V	S	S	E	D	E	L		B	I	F	U	R	K	A	T	I	
B	R	Y	A		Å	R	O	R		S	A	M		N	I	T	A		L	E	O	
C	M	G	M		R		L			P	B		I	N	F	E	K	T	I	O	N	
D	E	G	A	L		F		Å	T	R	A		L	E	A		A	U		L		
E	M		I	S	L	O	S	S	N	I	N	G		S		A	D		M	O	T	
F	Å	L	S	K	W	N	N	E	T			R			V	G		N	O	G	A	
G	N	U	M			D				B	R	A	N	T	I	N	G				I	R
H	A	D	E	L	S	M	Ö	T	E		A	S	A	R			R	O	R		M	
I	D	E	N	→	H	E	L	I	G	A	→	S	J	U	K	D	O	M	E	N		
J		N		S	E	D			K	O	N		M	A	M	M	O	G	R	A	F	I
K	S		F	I	L	E			E	T	Y	A		A		R	G		R		R	
L	Y	L	A		F	L	A	N	D	E	R	N		N		E					S	A

SLÄKTFORSKARDAGARNA 1995.

Som arrangör för årets släktforskar dagar stod StorStockholms Genealogiska Förening, Södertälje Släktforskarförening o Botvidsbygdens Släktforskarförening.

De tre arrangörerna hade samlat en hel del intresanta föredragshållare av vilka kan nämnas Hans Villius och hans föredrag om Erik Dahlbergs dagbok.

Där fanns även ett 40-tal utställare, en blandning av forskarföreningar, arkiv, företag som sålde läsapparater och annan utrustning och antikvariat.

Förutom detta fanns det möjlighet att på egen hand besöka Stockholms arkiv, museer, mormonerna, Katarina kyrka och Riddarhuset

Till slut några ord om Medborgarhuset där allt detta gick av stapeln. Huset heter egentligen Forsgrenska Medborgarhuset och tillkom 1935 efter en arkitekttävling och invigdes 2 dec 1939. Huset är uppkallat efter Grosshandlare Forsgren, vars fond stod som grund för bygget.

Arne Isaksson

REDAKTÖRSKONFERENSEN

Till årets stämma i Stockholm hade släktforskarförbundet förutom det sedvanliga programmet också inbjudit föreningarnas redaktörer till konferens.

Redaktörskonferensen genomfördes under fredagen med ett 30-tal medverkande redaktörer, och som ledare för konferensen var Elisabeth Thorsell och Håkan Skogsjö.

Det fanns en del frågor om rätten att använda sig av material ur andra tidningar och skrifter, det fanns två exempel som nämndes. För att ta citat ur en text räcker det med att man uppger källa, om man kopierar en text ordagrant bör man ta kontakt med författaren för godkännande. Håkan Skogsjö berättade att när det gäller bilder så kan vi använda dessa när de är 50 år gamla.

Efter en kort paus på grund av värmen var det dags för en demonstration av två dataprogram som man kan använda för layout. Det var programmen Pagemaker och Pressworks, det första är ett proffsprogram och nog så avancerat för den typ av skrifter vi ger ut. Det andra var ett enklare och betydligt billigare program och mer lämpat för vår verksamhet.

Konferensen avslutades med en diskussion om redigering och redaktörens rätt att ändra i det material som denne får till sin

tidning. Håkan Skogsjö hade skrivit sju punkter om layout och redigering som vi diskuterade.

Det gjordes en mindre undersökning om byten av tidningar föreningar emellan. Den visade att vi var endast 6 av 30 som bytte med färre än 50 föreningar.

Arne Isaksson

ORDFÖRANDEKONFERENSEN

På konferensens dagordning fanns tre punkter:

Datalagen

Upphovsrätten

Vad kan förbundet göra för föreningarna, vad kan föreningarna göra för förbundet.

Martin Holmgren från justitsiedepartementet föreläste om datalagen.

Den svenska datalagen är från 1973, den första nationella av sitt slag. När den skrevs var det bara stora företag och myndigheter som hade datorer. Den är alltså inte anpassad till dagens datoranvändare. Den håller på att skrivas om och skall anpassas till övriga länders lagar främst de europeiska.

Enligt dagens lag får man inte utan tillstånd av Datainspektionen upprätta personregister. Med personregister menas ett register där man kan spåra enskilda personer d v s att även bilregister, fastighetsregister och liknande är i datalagens mening personregister.

Datainspektionen är medveten om att föreningar har sina medlemsregister på data, men de skulle inte klara av att behandla ärendena om alla dessa föreningar sökte tillstånd. Man får skriva sådana register på vanlig skrivmaskin men inte lägga in dem i en dator. För personligt bruk får man lägga upp vilka register man vill.

släktforskning på data åt andra kräver tillstånd. Med tillståndet följer då oftast ett föreläggande om gallring efter viss tid.

Förbundsjurist Sara Pers-Kruse från Sveriges Författarförbund föreläste om upphovsrättslagen.

Upphovsrätten för litterära och konstnärliga arbeten även foton, noter och släktutredningar gäller i 50 år från det att verken publicerats eller gjorts.

Antagligen kommer tiden att ändras till 70 år. En EU-anpassning. Upphovsrätten kan överlåtas t ex till ett förlag. Författar-

förbundet har speciella avtal med förlagen enl ett visst kontraktsformulär.

Ensamrätt innebär rätten att göra kopior och att sprida verket. Även översättare har upphovsrätt.

Man har rätt att citera mindre delar av ett verk, om citatet har en funktion att fylla i det arbete, där det används. Man skall då alltid uppge varifrån citatet är hämtat och upphovsmannens namn.

Juridik är ju som alla vet ett mycket svårt område. När man dessutom åhör en föreläsning i en sal där ventilationen inte fungerar och det är över +30 ute, dunstar det mesta bort.

Vad som gäller datalagen finns det väl som regel inte några större problem för våra medlemmar, men Datainspektionen kan ge upplysningar.

Den som har juridiska problem om upphovsrätt kan kontakta Sara Pers-Kruse på tel: 08-791 22 83.

Och så till den sista punkten på dagordningen. Förbundet fick i första hand i uppgift att arbeta för att få ner kostnaderna för lån av mikrokort från SVAR. Förbundet å sin sida vill få in uppgifter om vilka forskningsprojekt som bedrivs ute i föreningarna.

Kristina Öhman

RIKSSTÄMMAN

Till årets stämma hade ett 80-tal ombud anmält sig, och som stämмоordförande valdes förre talmannen Ingegerd Troedsson.

Dagordningen till årets stämma innehöll fjorton punkter, de sex första punkterna var val av mötesfunktionärer, upprop av ombud, val av justerare m m.

Nästa punkt på dagordningen var förbundsstyrelsens årsredovisning. Den visade att ekonomin var mycket god. Förbundsstyrelsen hade räknat med ett överskott på 30 000 kr i den budget som gjordes för 1994, nu blev överskottet nästan 530 000 varvid 420 000 avsattes som reserver, så att årets resultat blev 110 000 kr. Med den goda ekonomin som grund bestämde förbundsstyrelsen att avgiften till förbundet på 9 kr per medlem skulle sänkas till 7 kr.

En av valberedningens ledamöter Bengt Haslum Sundsvall hade av sagt sig omval, till ersättare för honom valdes Edit Westman Arnäsvall.

Det var inlämnat två motioner till årets stämma. Den första handlade om bristen på register i årsböckerna, samt att böckerna i framtiden utges under ett samlingsnamn. Styrelsens svar blev att den stöder förslaget, och så blev också stämmans beslut. Den andra motionen handlade om en förteckning på utgivna register. Styrelsen hade yrkat avslag men stämman godkände motionen efter ett tillägg. I Angeläget nr 2 och 3/95 finns motionerna och styrelsens svar redovisade för den som är intresserad.

Under övriga frågor debatterades SVAR och de kostnader som tas ut för mikrokort vid köp och lån. Ted Rosvall Falbygdens släktforskarförening ville att släktforskar rörelsen skulle komma med ett uttalande om SVAR och dess prispolitik. Du som är intresserad kan läsa mer i Släkthistoriskt Forum 2/95 under titeln: Upp till kamp mot SVAR.

Stämman avslutades med att Viktor Örnbergs hederspris utdelades till Ullagreta Carlsson Bromma, hon fick priset för sina insatser för släktforskningen.

Arne Isaksson

VET DU OM ATT!

Landsarkivet i Härnösand lånar gratis ut vissa originalhandlingar till biblioteket i Luleå. Kyrkböcker lånas inte ut.

Du måste sitta i Luleå och forska. Handl. får inte tas från biblioteket. Kontakta Lenn Olsen på tel: 0920-29 35 60 för vidare information. Hon kan svara på vilka handlingar som finns att låna och hur det går till.

NYA LÄSAPPARATER.

Föreningen har under sommaren arbetat med att förnya maskinparken d v s vi har köpt tre nya läsapparater av märket Copex, dessa finns nu för användning i forskar-lokalen.

TACK.

Ett varmt tack från styrelsen för Boden Överluleå Forskarförening till våra sponsorer Bodens Föreningservice. Bodenfrakt, MQM Consult och Bodenkök som gjort ovan nämnda affär möjlig.

BÖRJA SLÄKTFORSKA

Under höst och vår bedrivs studiecirkel i släktforskning i Råbäcksgården.

ABF och SKS har cirkel både för nybörjare och fortsättning. ABF dagtid och kvällstid SKS endast kvällstid.

Om du är intresserad kan du anmäla dig till ABF tel:13640 eller SKS tel:55224

VÄLKOMMEN

MEDLEMSMÖTE

Lördag den 7 okt 1995 kl 13.00
i
Pelarsalen Björken

Dagordning:

1. Mötet öppnas
2. Fastställande av dagordning
3. Val av 2 protokolljusterare
4. Rapport från riksstämman och ordförandekonferensen
5. Sommarens aktiviteter
6. Ekonomisk redovisning
7. Övriga frågor
8. Mötet avslutas

OFFENTLIGT MÖTE

kl 14.30

Björn Fredriksson

håller föredrag om

Malmtransporterna

Ett samarrangemang mellan ABF och
Boden Överluleå Forskarförening

PLANERING FÖR HÖSTEN

Nästa nr av tidningen V 44

Medlemsmöte/Offentligt möte lördagen 7/10
föredrag "Malmens väg" Björn Fredriksson

Medlemsmöte lördagen 25/11 föredrag Bodens
fästnings bevarande Maj-Lis Granström
Norrbottens Museum

tänk på allergikerna!

när du kommer på våra möten,
eller besöker Forskarrummet.

KOM PARFYMFRI!

BÖCKER TILL SALU

Släktutredning över
PER ANDERSSON

Gällivaremalms
erkände upptäckare

Mer än 1230 namn

Bland namnen kan nämnas: Bergkvist,
Blomberg, Degerman, Degerlund, Drugge,
Engman, Groth, Kristoffersson, Lövgren,
Lundberg, Lindström, Paulsson, Riström,
Sundbom, Vikman och Åkerström.

Pris 100 kronor

Dessutom finns en hel del andra böcker
t.ex. Skatemark, Gårdarna vid älven,
Buddbyn, Vittjärva, Boden och Råneå m m

EFTERLYSNINGAR

Kan någon hjälpa mig med föräldrarna till
följande personer.

Gördelmakare Johan Benjamin Elfving född
1786 24/6 eller 28/6 död 1861 20/2 Rånbyn
BD gift med Eva Elisabet Thingvall född
1781 19/3 i Rånbyn död 1815 18/10.

Anders Olofsson Svedberg född 1722 eller
1725 död 1787 23/8 i Vitå gift med Helena
Andersdotter född 1724. Familjen kom till
Råneå år 1769.

Anna Stina Larsdotter född 1803 ?? död
1876 31/5 i Ersnäs gift 1842 13/8 i Neder-
luleå med Erik Eriksson Lundberg född 1801
1/4 Alter Piteå. Anna Stina flyttar från
Arvidsjaur till Ersnäs 1836 7/11 och
tillbaka till Arvidsjaur 1840 4/12, hon
fick en oäkta dotter Anna Erika född 1836
i Ersnäs.

Nils Petter Olofsson Sällström född ??
(1772, 1778 el 1779). Han var gift 2 ggr.
1:a gången 1801 2/8 med Lisa Andersdotter
från Prästholm i Råneå, 2:a gången 1813
27/6 med Brita Jonsdotter född 1783 7/5 i
Arnemark Piteå.

Björn Fredriksson
Nipvägen 18
961 44 Boden
Tel: 0921-65315

OFÄRD ÖVER NORDANLANDET del III

- av Anders Sandström

Stormaktstidens århundrade - 1600-talet - var en svår period för människorna i norr. Det gamla seklet ändade med inbördeskrig mellan hertig Carl och Sigismund, vilket avslutades med domarna över de kungatrogna råds herrarna i Linköping år 1600. Några månader senare överskeppades en stor svensk här till Reval för ett krig med Polen om Livland. Detta övergick senare nästan omärkligt till krig mot Ryssland och Danmark-Norge på 1610-talet, vilka ändade med frederna i Stolbova 1617 och Knäred 1613. På 1620-talet uppstod nytt krig med Polen och år 1630 skedde inträde i det 30-åriga kriget.

Efter ett kort krig mot Danmark-Norge 1644-45 följde så fredsslutet i Westfalen år 1648, som ändade det stora europeiska kriget och gav Sverige några korta fredsår. Striderna mot Polen fortsatte under åren 1655-60 och mot Danmark-Norge under perioderna 1657-58, 1658-60 samt 1675-79.

Med undantag av kriget mot Danmark-Norge 1611-13, vilket delvis fördes vid ishavskusten i norr, var samtliga krigsskådeplatser belägna fjärran från våra trakter. Det skulle föra alltför långt att här i detalj redogöra för alla dessa krigsföretag, i stället väljer jag att visa på några människoöden från våra bygder. De får representera stormaktstiden i norr.

Tyvärr är det svårt att följa den vanlige soldaten under dessa många och långa krigståg. Det är något lättare att se vad som hände med krigsbefälet. Dessa var ofta, ända upp till kompaninivå, bygdens egna söner som successivt tjänade sig upp i graderna. Här följer några exempel.

Per Clemetsson

Bondson från Alvik som år 1581, blott sjuttonårig, antogs till knekt under hövitsmannen Per Hårds landsfänika från Västerbotten. Deltog därefter i striderna i Baltikum på 1580-talet och mot Ryssland 1590-95. På 1590-talet började Per avancera i graderna och år 1601 finner vi honom som fänrik vid Västerbottens landsfänika.

Efter det blodiga slaget vid Kirkholm år 1605, då den svenska armén nästan helt tillintetgjordes av det polska rytteriet, utnämndes han till hövitsman för Västerbottens landsfänika. Som sådan ledde han fänikan vid Baltzar Bäckes angrepp på Kolahus vintern 1611 och fick också skulden för att det misslyckades, eftersom "Peder Clemetsson med Västerbottens knektarna inthet hafwer welat stå bi" enligt Bäckes brev till konungen. För troendet återställdes dock och Clemetsson deltog i Bäckes erövring av Jämtland-Härjedalen år 1611, där han för övrigt en kortare tid var kommandant på Frösö skans.

Per Clemetsson synes en tid ha stått högt i gunst hos såväl Carl IX som Gustav II Adolf. Bl a erhöll han sköldebrev år 1606, skattefrihet för sin egen jord i Alvik och Rutvik samt kronans skatteuppbörd från flera gårdar i Vojakkala, Porsnäs och Hortlax. Dessutom uppbar han åren 1611 och 1612 kronans tiondespannmål från Piteå socken. Vidare var han flera gånger nedkallad till riksdagen och vid ett tillfälle ledamot av riksrätten när den dömde upproriska bönder.

Slutligen kan nämnas att han som representant för befolkningen i Luleå socken avhämtade stadens privilegiebrev år 1621 och därefter blev en av den nya stadens första rådmän. Han avled på sitt eget hemman i Alvik år 1650.

Hans Joensson

Möjligen son till birkarlen och landsköpmannen Joen Andersson (Kråka) i Svartbyn. Omtalad som trumslagare vid Per Olofssons landsfänika från Västerbotten år 1598 och enligt uppgift bosatt i Antnäs vid samma tid. Kvartermästare vid Per Clemetssons fänika 1606, hövitsmanslöjtnant därstädes 1609, fänrik vid Johan Bressers bondefänika från Västerbotten 1611 och hövitsman för en fänika knektar år 1612.

Efter fälttåg i Livland och Jämtland blev han borta i Ryssland år 1613 och antogs ha stupat. Det visade sig dock sedan att han endast hade sårats svårt och blivit fången hos ryssarna, varifrån han återkom den 12 december 1617. Därefter erhöll han avsked och brukade sitt eget hemman i Gäddvik, för att sedan återinträda i tjänst som fänrik vid Västerbottens regemente år 1630. Efter sex års fälttåg och garnisonstjänst i Tyskland erhöll han löjtnants avsked 1636, för att ännu en gång återinträda i tjänst som kapten för ett kompani silverbruksknektar från Västerbotten 1644-45. Under denna tid deltog han i striderna i Jämtland och blev under försvaret av Frösö skans sommaren 1644 "illa sargad".

Hans Joensson var 1637 länsman i Luleå socken och förordnad att förestå kronans laxfiske å Laxholmen vid Edefors. År 1638 deltog han i en gränsreglering mellan Luleå och Kalix socknar. Han avled troligen någon gång omkring 1657-58.

Hans Simonsson Sturk

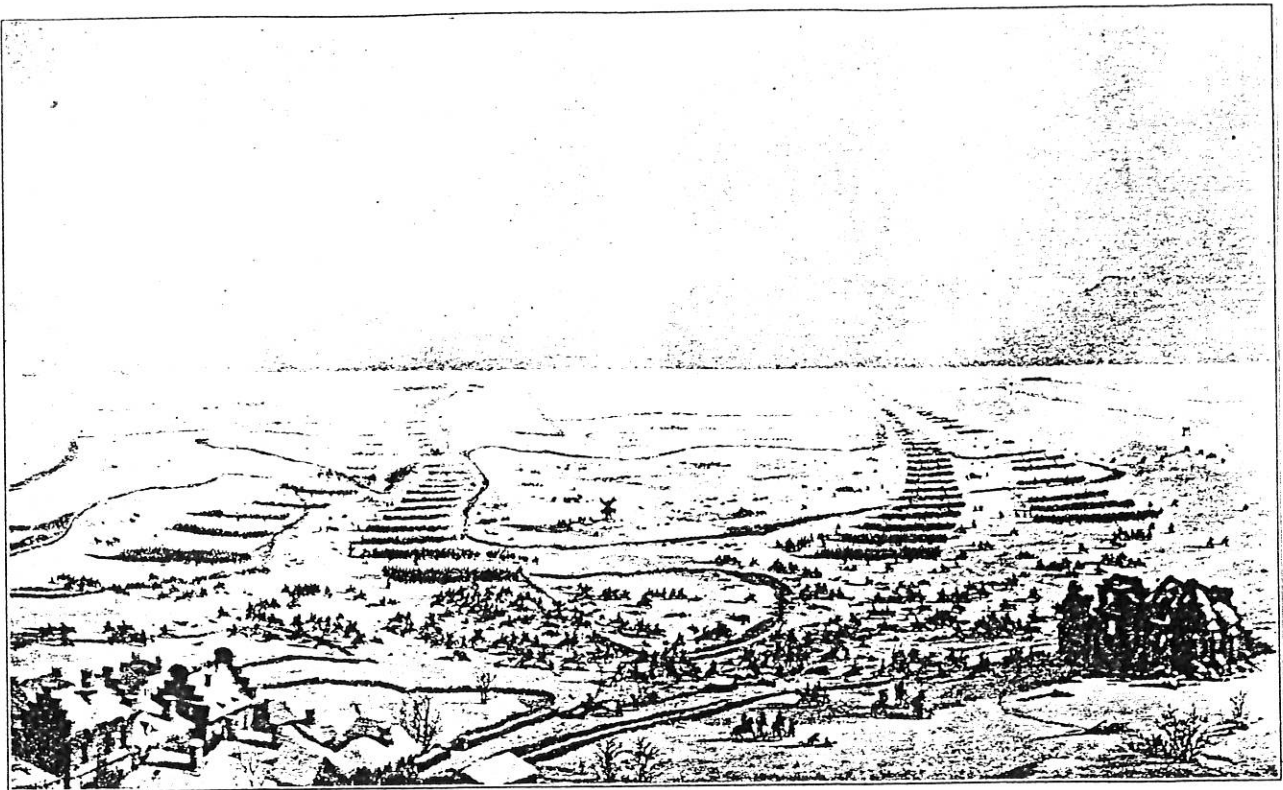
Lagskriven soldat ifrån Sunderbyn vid Västerbottens regemente år 1655, rustmästare 1658, furir 1660, fältväbel och fänrik 1676, löjtnant 1677 och avsked 1699 med underhåll från Vadstena krigsmannahus år 1700.

Simonsson uppger i sin meritförteckning år 1697 att han deltagit i såväl det danska som polska kriget på 1650-talet, samt kriget mot Danmark-Norge 1675-79. I det sistnämnda kriget deltog han i likhet med andra västerbottningar som änterbesättning på den svenska flottan i slaget vid Ölands södra udde år 1676. När det svenska amiralsskeppet sprang i luften efter en olycklig vändning befann sig Simonsson ombord och lyckades endast med största livsfara ta sig på vrakgods till Kalmar. Där blev han strax benådad med fänriksfullmakt och deltog som sådan i slaget vid Lund den 4 december samma år. Sommaren därpå synes han ha blivit tagen till fånga i drabbningen vid Rönneberga högar. Enligt samtida källor kunde västerbottningarna endast mönstra 68 man när korum hölls om aftonen efter slaget, men när de skingrade återinställt sig kunde man räkna in hela 242 man av brigadens ursprungliga 464. Eftersom Simonsson också deltog i belägringen av Kristianstad sommaren 1678 måste han dessförinnan ha rymt eller blivit utväxlad ur sin fångenskap.

När Carl XI år 1694 anträdde sin norrländska resa lät han prägla ett antal minnesmedaljer att utdela till de officerare vid Västerbottens regemente som deltagit i det danska kriget. Bland de som erhöll en dylik vid konungens generalmönstring av regementet i Piteå den 8 juli var även Hans Simonsson Sturk, som avled först år 1700 på eget hemman i Umeå socken.

Källor:

Bergensträhle, C G A (1917) Kungl Västerbottens regementes krigshistoria. Stockholm.
Per Clemetsson och hans ättlingar (1984). Luleå.
Steckzén, Bertil (1955) Västerbottens regementes officerare fram till år 1841. Umeå.

Slaget vid Lund år 1676.

* * * * *

Det gamla Boden

Fortsättning på serien om gamla Boden som startade i nr 3/94, det är Hjalmar Jonasson som berättar.

Jag bör väl säga något om Pumtorget. Sedan Kungsgatan ställdes i ordning från Z Johanssons och västerut, bildades ett torg med en överbyggd brunn, som gav platsen namn. Meningen var väl att bönderna skulle sälja sina produkter där. Men så blev det inte. Däremot såg man ofta fiskhandlar Karlsson med fru samt en frukthandlare Wennberg bjuda ut sina varor där. Hos Wennberg fanns det ibland bananer, som den tiden inte var så vanliga. Då kunde man höra honom ropa: "Köp bananer, härliga bananer, tre ruttna för 25 öre!"

På höstarna sålde även Karlssons frukt. En god historia om fiskhandlar Karlsson måste jag berätta. Bland de officersfamiljer som flyttade till Boden fanns en del besvärliga fruar. Karlsson hade fått känna på detta, då en överstinna gjort en obefogad anmärkning på hans fisk. Nu stod hon vid hans fruktbord, lyfte upp ett päron och såg honom i ögonen och sa: "Är det Greve

Moltke?" varpå Karlsson svarade: "Nej, det är nog fortfarande fiskhandlar Karlsson."

Vi skall nu ta en titt på Svartbyvägen. Vi går ut från Pumtorget. På vänstra sidan låg Sandströms kafé, senare kallat Centralkaféet! Där var en liten stuga som senare byggdes till. På högra sidan där nu Garnisionsgatan korsar Herkulesgatan låg Sandbergs skoaffär, intill järnvägsövergången låg järnvägens pumphus. Vattnet togs från Avan och en liten ö visar ännu var intaget låg. När tåg passerade städdes vägen av med grindar. På östra sidan övergången låg Manhem med två stora hus vid vägen och ett mindre inne på gården. I första husets källarvåning låg Troselius matvaruaffär och i andra husets källare F:a Englund's mjölkaffär och en liten kortvaruaffär som ägdes av en hälsingegumma som rökte tobaksflätor i en kritpipa.

Nästa var Frans Rödings slakteri med försäljningslokal vid vägen. Bakom slakteriet låg Surån med slaskhög där vi plockade stora dagmaskar. Mitt emot Manhem och Rödings började ett två meter högt staket

av plank som gick runt hela verkstadsområdet.

Ännu en affär fanns på Svartbyvägen. Sjögrens bageri och kafé. Verkstadspojarna kunde krypa under staketet för att få sig en kaffetår på Kaféet. Ibland gick det bra. Men kom "Minns-Olle", maskininspektör Olsson, på någon syndare så blev det sparken.

Många arbetare byggde boningshus efter vägen och på Erikslund och Fagernäs. De ogifta hyrde rum för tio kronor i månaden.

Området nedanför Bodån var det mest betydelsefulla. Där låg järnvägsstationen, verkstaden med över 400 anställda, telefon och telegrafstation, läkare, de största affärerna, mejeriet, sågverk, länsman-kontor och mycket annat.

Ungefär samtidigt hade samhället som militärort fått ökad betydelse. Strukturen mellan nedre och övre områdena hade börjat. Och snart såg man hur den övre delen drog till sig affärer och näringsställen, medan den nedre började se allt vissnare ut. Innan vi fördjupar oss i det som senare hände, vill jag redovisa hur det såg ut väster om Bodån.

Då var det en vik mellan Malmströms och nuvarande Kungsgatan 37. En lång bro, som var byggd på stenkistor, förband de båda områdena. När en ny bro byggdes flyttades vägen närmare Malmströms och genom vägbanan blev bron kortare. I Kungsgatan 24 var Posten och Apoteket samt en läkarmottagning. Senare flyttade Posten över till Kungsgatan 37. Närmare Bodån låg Bergdahls Kopparslageri, Bokvists smedja samt Johanssons Färgeri, med en väderkvarn som syntes över hela byn. Ovanför Posten låg Abel Strandbergs mangårdsbyggnad som inrymde byns första sparbank. Efter några år flyttade banken, och fjärdingsman Brännström öppnade konditori, som senare tog namnet Temperance.

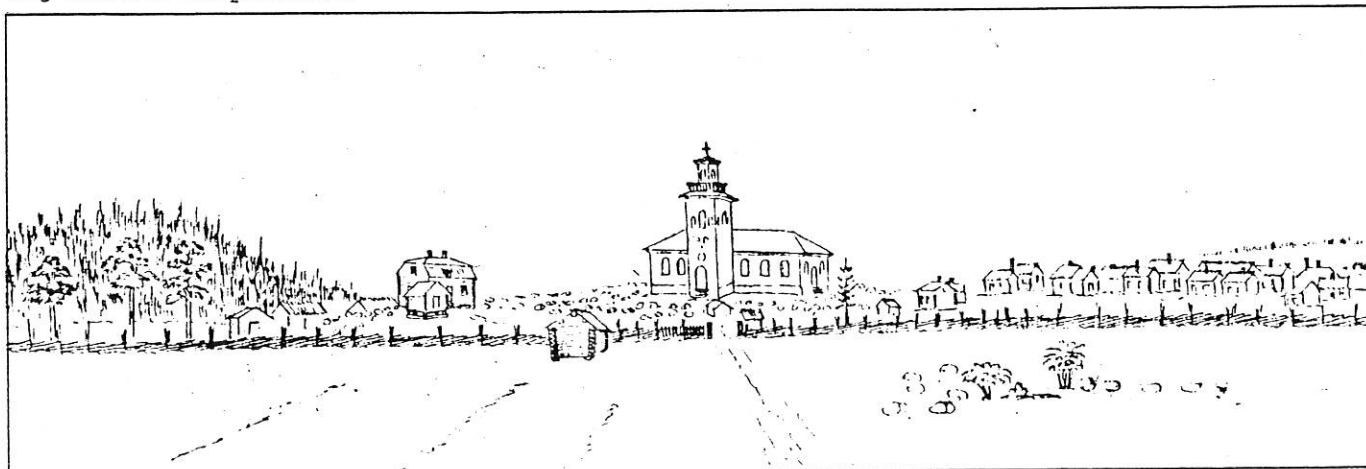
Centralskolan byggdes 1900-1901. Jag började skolan i en gammal byggnad, som varit fattiggård och låg ca 1 meter från Centralskolans västra gavel. På andra sidan vägen låg Hörbergs affär, senare biljard. På vänstra sidan vägen väster ut blev ett affärscentrum. Först Nils Rutbergs diversehandel, därefter Brandfors Järnhandel och ett par mindre affärer. Rutberg hade flyttat ett par stora magasin från Selets bruk. Wallströms hörna var ett bageri och kafé inrymt i en envånings bondgård. På högra sidan vägen låg Lundströms Järnhandel.

Ovanför Wallströms hade Strandbergs söner en stor lanthandel. När den slutade öppnade Carl Svensson pappershandel i lokalen. Där Medborgarhuset nu står låg Elise Riströms Manufaktur och bakom stod en liten byggnad där ett par damer hade bageri och sålde små runda sockerskorpor för ett halvt öre styck. Mitt emot var J A Gustavssons Slakteriaffär. Därintill fanns en mindre affär, som jag glömt. Nästa var A W Broströms Skrädderi och J Linnés Urmakeri, senare Ossian Forslunds Guldsmedsaffär. Vänstra sidan avslutas med Åströms Garveri med affärslokal vid vägen. Mitt emot låg P Paulssons Lanthandel och väster om den hade en tysk som hette Tannenbaum ett konditori och kafé.

Längre upp mot Lundagård var det blott enstaka boningshus. Där i 19 o Lasarettet ligger fanns några boningshus och området kallades för "Skvallerstan".

För att göra affärsmännen rättvisa bör jag även redovisa vad som fanns på Björkelund. Om vi går mot norr kommer vi först till C O Carlssons Matvaruaffär. Därefter Mikaelssons Diversehandel, Carl Frisks Charkuterifabrik och slakteri och sist Borséns Matvaruaffär.

Avskrivet av Arne Isaksson

ÖVERLULEÅ KYRKA 1834

Teckning av C J F Plageman vid hans resa i Norrbotten

Begränsad eftersändning

Vid definitiv eftersändning re-
tur med nya adressen till:

B

Föreningsbrev

BODEN ÖVERLULEÅ FORSKARFÖR.
Gun-Marie Åkerström
Kvarngatan 17
96164 Boden

Protokoll, hållet i Sockenstämman
med Överluleå Sockens ämnen
den 2da Septembris 1872 an

J. D. Åren. i övertändningsbeslut för Lars-Latza
nattel i Piteå hade blifvit anmält, att fragnatta
från Maja Greta Lindqvist i från Bredbygd hade jag
som icke förbättrad därifrån återkänntas, hvar för sig
vårdighetens i anses till dess Mians hantel af
möjlighet att värda henne, fördrade att utbrager på
hantelens af Sockenens till hennes underhåll. og vänd
sändes tiden och intill dess försök hennes göras att få
hennes inläst på nämnde Hospital. i anledning
här af besluts, det skulle bematte Hustru underhållas
og värdas ett dygn på hvarje Skattskrifven Honomens
rök efter nummern i hvarje by, dock ja, att första num-
mern befrjas för sitt dygn emot det han emottager
og ja hantel affersplas henne till nästa by; og skulle
begjån hantel, ja ja hantel hon ankommer, göras i Uv
by, hvarifrån hon affers till Södra, Svartby, Boda
Svartby, Boda, Håby, Skatemark, og därifrån
till de öfre byarne i Socken. Bredbygd skulle till vid
befrjas, emedan hon före affers till Södra hantel där blif-
vit värdad, 3da hvarje a hvarje rök. Datum ut.

Åkerström